

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 9. novembra 2010*

V spojených veciach C-57/09 a C-101/09,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článkov 68 ES a 234 ES, podané rozhodnutiami Bundesverwaltungsgericht (Nemecko) zo 14. októbra a z 25. novembra 2008 a doručené Súdnemu dvoru 10. februára a 13. marca 2009, ktoré súvisia s konaniami:

Spolková republika Nemecko

proti

B (C-57/09),

D (C-101/09),

za účasti:

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht (C-57/09 a C-101/09),

* Jazyk konania: nemčina.

Bundesbeauftragter für Asylangelegenheiten beim Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (C-101/09),

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts a J.-C. Bonichot, sudcovia A. Borg Barthet, M. Ilešič, U. Löhmus a L. Bay Larsen (spravodajca),

generálny advokát: P. Mengozzi,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 9. marca 2010,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— B, v zastúpení: R. Meister, Rechtsanwalt,

— D, v zastúpení: H. Jacobi a H. Odendahl, Rechtsanwälte,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma, J. Möller a N. Graf Vitzthum, splnomocnení zástupcovia,

- francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a B. Beaupère-Manokha, splnomocnení zástupcovia,

- holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels, splnomocnená zástupkyňa,

- švédsko vláda, v zastúpení: A. Falk a A. Engman, splnomocnení zástupcovia,

- vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: S. Ossowski, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci T. Eicke, barrister,

- Európska komisia, v zastúpení: M. Condou-Durande a S. Grünheid, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 1. júna 2010,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho

občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 304, s. 12; Mim. vyd. 19/007, s. 96, ďalej len „smernica“), ako aj článku 3 tej istej smernice.

- 2 Tieto návrhy boli predložené v rámci sporov medzi Spolkovou republikou Nemecko, zastúpenou Bundesministerium des Inneren (Spolkové ministerstvo vnútra), ktoré zastupoval Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úrad pre prisťahovalectvo a utečencov, ďalej len „Bundesamt“) a B (vec C-57/09) a D (vec C-101/09), tureckých štátnych príslušníkov kurdskej národnosti, ktorý sa týkal toho, že v prvom prípade Bundesamt zamietol žiadosť o udelenie azylu a priznanie postavenia utečenca, ktoré predložil B, a v druhom prípade tento orgán zrušil D právo na azyl a postavenie utečenca, ktoré mu boli pôvodne priznané.

Právny rámec

Medzinárodné právo

Dohovor o právnom postavení utečencov

- 3 Dohovor o právnom postavení utečencov, podpísaný v Ženeve 28. júla 1951, [*Zbierka zmlúv Spojených národov*, zv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)] nadobudol platnosť 22. apríla 1954. Bol doplnený Protokolom týkajúcim sa právneho postavenia utečencov, ktorý bol podpísaný v New Yorku 31. januára 1967 a nadobudol platnosť 4. októbra 1967 (ďalej len „Ženevský dohovor“).

- 4 Článok 1 tohto protokolu najskôr definuje v časti A pojem „utečenec“ na účely tohto dohovoru a ďalej v časti F stanovuje:

„Ustanovenia tohto dohovoru sa nevzťahujú na žiadnu osobu, u ktorej sú vážne dôvody domnievať sa, že:

...

b) sa dopustila vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu predtým, než v ňom bola prijatá ako utečenec,

c) je vinná za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov.“

- 5 Článok 33 Ženevského dohovoru, nazvaný „Zákaz vyhostenia alebo vrátenia („refoulement“)“, znie:

„1. Žiadny zmluvný štát nevyhostí utečenca akýmkoľvek spôsobom alebo ho nevráti na hranice územia, na ktorých by jeho život alebo jeho osobná sloboda boli ohrozené z dôvodov jeho rasy, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov.

2. Výhody tohto ustanovenia však nemôže požadovať utečenec, ktorého odôvodnene možno považovať za nebezpečného pre bezpečnosť štátu, v ktorom sa nachádza, alebo ktorý po tom, čo bol právoplatným rozsudkom uznaný za vinného z osobitne závažného trestného činu, predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto štátu.“

Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

- 6 Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaný v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“), vo svojom článku 3 stanovuje:

„Nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.“

Rezolúcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov

- 7 V nadväznosti na teroristické útoky spáchané 11. septembra 2001 v New Yorku, vo Washingtone a v Pensylvánii prijala Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov, konajúca na základe kapitoly VII Charty Organizácie Spojených národov, 28. septembra 2001 rezolúciu 1373(2001).
- 8 Preambula tejto rezolúcie potvrdzuje „potrebu bojovať všetkými prostriedkami v súlade s chartou OSN proti hrozbe, ktorú teroristické činy predstavujú pre svetový mier a bezpečnosť“.
- 9 Podľa bodu 5 tejto rezolúcie „činy, metódy a praktiky terorizmu sú v rozpore s cieľmi a princípmi Organizácie Spojených národov a... vedomé financovanie, plánovanie a podnecovanie teroristických činov je v rozpore s cieľmi a princípmi Organizácie Spojených národov“.

- ¹⁰ Dňa 12. novembra 2001 Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov prijala rezolúciu 1377 (2001), v ktorej „*zdôrazňuje*, že činy medzinárodného terorizmu sú v rozpore s cieľmi a princípmi uvedenými v Charte Organizácie Spojených národov a že financovanie, plánovanie a príprava činov medzinárodného terorizmu, ako aj akékoľvek forma podpory v tejto súvislosti, sú v tiež rozpore s cieľmi a princípmi uvedenými [v tejto Charte]“.

Právna úprava Únie

Smernica

- ¹¹ Podľa ustanovení odôvodnenia č. 3 smernice Ženevský dohovor poskytuje základný kameň pre medzinárodný právny režim na ochranu utečencov.
- ¹² Odôvodnenie č. 6 smernice stanovuje, že jej hlavným cieľom je jednak zaistiť, aby všetky členské štáty uplatňovali spoločné kritériá pre identifikáciu osôb, ktoré skutočne potrebujú medzinárodnú ochranu, a jednak, aby bola k dispozícii minimálna úroveň výhod pre tieto osoby vo všetkých členských štátoch.

13 Odôvodnenie č. 9 smernice znie:

„Na štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ktoré majú povolené zotrvať na územiach členských štátov z dôvodov, ktoré nie sú kvôli potrebe medzinárodnej ochrany, ale na diskriminačnom [diskrečnom – *neoficiálny preklad*] základe z naliehavých rodinných alebo humanitárnych dôvodov, sa táto smernica nevzťahuje.“

14 Odôvodnenie č. 10 smernice spresňuje, že táto smernica rešpektuje základné práva, ako aj zásady uznané najmä Chartou základných práv. Snaží sa predovšetkým o zaisťovanie plného rešpektovania ľudskej dôstojnosti a práva na azyl žiadateľov o azyl.

15 Odôvodnenia č. 16 a 17 smernice znejú:

„(16) Mali by sa stanoviť minimálne pravidlá pre definíciu a obsah postavenia utečenca s cieľom usmernenia príslušných vnútroštátnych orgánov členských štátov pri uplatňovaní Ženevského dohovoru.“

(17) Potrebné je zaviesť spoločné kritériá pre uznanie žiadateľov o azyl ako utečencov v zmysle článku 1 Ženevského dohovoru.“

16 Odôvodnenie č. 22 smernice stanovuje:

„Činy, ktoré sú v rozpore s účelmi a zásadami Organizácie Spojených národov, sú vysvetlené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov a sú okrem iného, začlenené v rezolúciách Organizácie Spojených národov týkajúcich sa opatrení na boj proti terorizmu, ktoré vyhlasujú, že ‚činy, metódy a praktiky terorizmu sú v rozpore s účelmi a zásadami Organizácie Spojených národov‘ a že ‚vedomé financovanie, plánovanie a podnecovanie teroristických činov, je v rozpore s účelmi a zásadami Organizácie Spojených národov“.

17 Článok 1 smernice stanovuje, že jej účelom je stanoviť minimálne ustanovenia týkajúce sa jednak podmienok, ktoré musia štátni príslušníci tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva spĺňať, aby im bola priznaná medzinárodná ochrana, a jednak obsahu priznanej poskytovanej ochrany.

18 Podľa článku 2 smernice na jej účely:

„a) ‚medzinárodná ochrana‘ znamená postavenie utečenca a postavenie [vyplývajúce z poskytnutia – *neoficiálny preklad*] doplnkovej ochrany ako je definované v písm. d) a f);

...

c) ‚utečenec‘ znamená štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, politických dôvodov, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, nemôže prijať alebo v dôsledku

uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny; alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu z dôvodov ako je uvedené vyššie alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12;

- d) ‚postavenie utečenca‘ znamená uznanie členským štátom štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva za utečenca;

...

- g) ‚žiadosť o medzinárodnú ochranu‘ znamená požiadavku vykonanú štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobu bez štátneho občianstva o ochranu od členského štátu, o ktorom sa predpokladá, že požaduje postavenie utečenca alebo postavenie doplnkovej ochrany a ktorý výslovne nepožaduje iný druh ochrany, mimo rozsahu tejto smernice, ktorý môže byť požadovaný osobitne;

...“

¹⁹ Článok 3 smernice stanovuje:

„Členské štáty môžu zaviesť alebo zachovávať výhodnejšie normy pre určovanie, kto je oprávnený ako utečenec alebo ako osoba oprávnená na doplnkovú ochranu a pre určenie obsahu medzinárodnej ochrany, pokiaľ sú tieto normy zlučiteľné s touto smernicou.“

20 Článok 12 smernice nazvaný „Vylúčenie“, uvedený v kapitole III, ktorá sa nazýva „Oprávnenie stať sa utečencom [Predpoklady na priznanie postavenia utečenca – *neoficiálny preklad*]“, stanovuje vo svojich odsekoch 2 a 3:

„2. Štátny príslušník tretej krajiny alebo bez štátneho občianstva je vylúčený zo získania postavenia utečenca tam, kde existujú vážne dôvody domnievať sa, že:

...

- b) sa dopustil vážneho nepolitického trestného činu mimo štátu svojho azylu predtým, ako v ňom bol prijatý ako utečenec; čo znamená čas vydania povolenia na pobyt na základe priznania postavenia utečenca; najmä neľudské trestné činy [trestné činy proti ľudskosti – *neoficiálny preklad*], aj keď sú spáchané s údajne politickým cieľom, môžu byť klasifikované ako vážne nepolitické trestné činy;
- c) je vinný za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov, ako sú uvedené v preambule a článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov.

3. Odsek 2 sa uplatňuje na osoby, ktoré podnecujú alebo sa inak podieľajú na páchaní trestných činov alebo činov uvedených v tomto dokumente.“

- 21 Články 13 a 18 smernice stanovujú, že členské štáty priznajú postavenie utečenca alebo doplnkovú ochranu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý spĺňa požiadavky stanovené v prvom prípade v kapitole II a III a v druhom prípade v kapitole II a V smernice.
- 22 Článok 14 smernice nazvaný „Zrušenie, ukončenie alebo odmietnutie obnovenia postavenia utečenca“ je zaradený v jej kapitole IV, ktorá sa nazýva „Postavenie utečenca“ a stanovuje:

„1. Pokiaľ ide o žiadosti o medzinárodnú ochranu podané po nadobudnutí účinnosti tejto smernice, členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva priznané [príslušným] orgánom, ak táto osoba prestáva byť utečencom v súlade s článkom 11.

...

3. Členské štáty zrušia, ukončia alebo odmietnu obnoviť postavenie utečenca štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva, ak potom, ako mu bolo priznané postavenie utečenca, dotknutý členský štát preukázal že:

- a) nemal mať postavenie utečenca alebo je vylúčený z postavenia utečenca v súlade s článkom 12;

...“

²³ Článok 21 smernice uvedený v jej kapitole VII, ktorá sa nazýva „Obsah medzinárodnej ochrany“, stanovuje vo svojich odsekoch 1 a 2:

„1. Členské štáty rešpektujú zásadu nevyhostenia v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami.

2. Tam, kde to nie je zakázané medzinárodnými záväzkami uvedenými v odseku 1, členské štáty môžu vyhostiť utečenca bez ohľadu na to, či je alebo nie je oficiálne uznaný, ak:

a) existujú primerané dôvody pre to, aby bol považovaný za nebezpečenstvo pre bezpečnosť členského štátu, v ktorom je prítomný, alebo

b) ... bol odsúdený právoplatným rozsudkom za obzvlášť nebezpečný trestný čin a predstavuje nebezpečenstvo pre spoločnosť tohto členského štátu.“

²⁴ V zmysle svojich článkov 38 a 39 smernica nadobudla účinnosť 9. novembra 2004 a do vnútroštátnych právnych poriadkov mala byť prebratá do 10. októbra 2006.

Spoločná pozícia 2001/931/SZBP

- 25 Na vykonanie rezolúcie 1373 (2001) prijala Rada Európskej únie 27. decembra 2001 spoločnú pozíciu 2001/931/SZBP o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom (Ú. v. ES L 344, s. 93; Mim. vyd. 18/001, s. 217).
- 26 Článok 1 ods. 1 tejto spoločnej pozície stanovuje, že sa uplatňuje na „osoby, skupiny a subjekty zapojené do teroristických činov“, ktoré sú uvedené v zozname tvoriacom prílohu uvedenej spoločnej pozície.
- 27 Podľa znenia článku 1 ods. 2 a 3 spoločnej pozície 2001/931 na jej účely pojem:

„2. ... ,osoby, skupiny a subjekty zapojené do teroristických činov‘ znamená:

- osoby, ktoré páchajú alebo sa pokúšajú o spáchanie teroristického činu, alebo sa zúčastňujú na páchaní teroristického činu alebo mu napomáhajú,

- skupiny a subjekty, ktoré sú priamo alebo nepriamo vo vlastníctve takýchto osôb, alebo sú nimi kontrolované; a osoby, skupiny a subjekty, ktoré konajú v mene alebo pod vedením takýchto osôb, skupín a subjektov vrátane financií odvodených alebo vytvorených z majetku, ktorý vlastní priamo alebo nepriamo alebo kontrolujú takéto osoby a pridružené osoby, skupiny a subjekty.

3. ... ,teroristický čin‘ znamená jeden z nasledovných úmyselných činov, ktorý vzhľadom na svoju povahu alebo kontext môže vážne poškodiť krajinu alebo medzinárodnú organizáciu, ako je definovaný ako trestný čin podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ak bol spáchaný s cieľom:

...

iii) vážne destabilizovať alebo zničiť základné politické, ústavné, hospodárske a sociálne štruktúry krajiny alebo medzinárodnej organizácie:

...

k) účasť na aktivitách teroristickej skupiny, okrem iného aj poskytovaním informácií alebo materiálnych zdrojov alebo financovaním jej činností akýmkoľvek spôsobom s vedomím skutočnosti, že takáto účasť prispeje k zločineckým aktivitám tejto skupiny.

...“

²⁸ Spoločná pozícia 2001/931 obsahuje prílohu s názvom „Prvý zoznam osôb, skupín a subjektov uvedených v článku 1...“. Pôvodne v tomto zozname nebola uvedená DHKP/C ani PKK.

²⁹ Obsah tejto prílohy bol aktualizovaný spoločnou pozíciou Rady 2002/340/SZBP z 2. mája 2002 (Ú. v. ES L 116, s. 75).

- 30 V takto aktualizovanej prílohe je v oddiele 2 nazvanom „Skupiny a subjekty“ uvedená v bode 9 „Strana kurdských pracujúcich (PKK)“ a v bode 19 „Revolučná ľudová oslobodzovacia armáda/front/strana (DHKP/C) [známa aj ako Devrimci Sol (Revolučná ľavica) či Dev Sol]“. Tieto organizácie boli neskôr uvedené aj v zozname, na ktorý odkazuje článok 1 ods. 1 a 6 spoločnej pozície 2001/931, a ktorý prebrali nasledujúce spoločné pozície Rady, naposledy rozhodnutie Rady 2010/386/SZBP z 12. júla 2010, ktorým sa aktualizuje zoznam osôb, skupín a subjektov, na ktoré sa vzťahujú články 2, 3 a 4 spoločnej pozície 2001/931 (Ú. v. EÚ L 178, s. 28).

Rámcové rozhodnutie 2002/475/SVV

- 31 Článok 1 rámcového rozhodnutia Rady 2002/475/SVV z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu (Ú. v. ES L 164, s. 3; Mim. vyd. 19/006 s. 18) zaväzuje členské štáty prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby boli za teroristické činy považované úmyselné činy uvedené v danom článku, ktoré vzhľadom na ich povahu alebo kontext môžu vážne poškodiť krajinu alebo medzinárodnú organizáciu, ak sú spáchané z niektorého v ňom uvedených cieľov.
- 32 Článok 2 rámcového rozhodnutia nazvaný „Trestné činy týkajúce sa teroristických skupín“ vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Každý členský štát prijme potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby nasledujúce medzinárodné [úmyselné – *neoficiálny preklad*] činy boli považované za trestné:

...

- b) účasť v činnostiach teroristickej skupiny, vrátane poskytovania informácií alebo materiálnych zdrojov, alebo akékoľvek financovanie jej činností s uvedovaním si skutočnosti, že takáto účasť prispeje k zločineckej činnosti tejto teroristickej skupiny.“

Vnútroštátna právna úprava

33 Článok 16a ods. 1 základného zákona (Grundgesetz) stanovuje:

„Politicky prenasledované osoby majú právo na azyl.“

34 § 1 zákona o konaní o azyle (Asylverfahrensgesetz, ďalej len „AsylVfG“), v jeho znení z 2. septembra 2008 (BGBl. 2008 I, s. 1798), stanovuje, že tento zákon sa uplatní na cudzincov, ktorí žiadajú o ochranu, pretože sú politicky prenasledovaní v zmysle článku 16a ods. 1 základného zákona, alebo ochranu pred prenasledovaním v súlade so Ženevským dohovorom.

35 § 2 AsylVfG stanovuje, že osoby, ktorým bol udelený azyl, majú na nemeckom území postavenie stanovené Ženevským dohovorom.

36 Postavenie utečenca bolo pôvodne upravené v § 51 zákona o vstupe a pobyte cudzincov na spolkovom území (Gesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Ausländern im Bundesgebiet, ďalej len „Ausländergesetz“).

- 37 Zákomom z 9. januára 2002 o boji proti medzinárodnému terorizmu (Gesetz zur Bekämpfung des internationalen Terrorismus, BGBl. 2002 I, s. 361, ďalej len „Terrorismusbekämpfungsgesetz“) boli po prvýkrát zavedené do § 51 ods. 3 druhej vety Ausländergesetz s účinnosťou od 11. januára 2002 dôvody vylúčenia z postavenia utečenca zodpovedajúce dôvodom stanoveným v článku 1 časti F Ženevského dohovoru.
- 38 Spolková republika Nemecko zákonom z 19. augusta 2007 o prebratí smerníc Európskej únie v oblasti práva na pobyt a na azyl (Gesetz zur Umsetzung aufenthalts- und asylrechtlicher Richtlinien der Europäischen Union, BGBl. 2007 I, s. 1970), ktorý nadobudol účinnosť 28. augusta 2007, prebrala okrem iného aj dotknutú smernicu.
- 39 V súčasnosti sú predpoklady na priznanie postavenia utečenca stanovené v § 3 Asyl-VfG. Jeho odseky 1 a 2 stanovujú:

„1. Cudzinec sa považuje za utečenca v zmysle [Ženevského dohovoru], ak je v štáte svojej štátnej príslušnosti vystavený rizikám uvedeným v § 60 ods. 1 zákona [o pobyte, práci a integrácii cudzincov na spolkovom území (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet, ďalej len ‚Aufenthaltsgesetz‘)]...

2. Cudzinec je vylúčený zo získania postavenia utečenca v zmysle odseku 1, pokiaľ existujú vážne dôvody domnievať sa, že:

...

- (2) sa dopustil vážneho nepolitického trestného činu mimo štátneho územia predtým, ako na ňom bol uznaný za utečenca, najmä krutého konania, aj keď týmto činom údajne sledoval politický cieľ, alebo
- (3) je vinný za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov.

Tento odsek sa vzťahuje aj na cudzincov, ktorí podnecovali k takýmto trestným činom či konaniu, alebo sa na jeho spáchaní zúčastnili iným spôsobom.“

⁴⁰ Dôvody vylúčenia podľa § 3 ods. 2 AsylVfG nahradili s účinnosťou od 28. augusta 2007 § 60 ods. 8 druhú vetu Aufenthaltsgesetz, ktorá už predtým nahradila § 51 ods. 3 druhú vetu Ausländergesetz.

⁴¹ § 60 ods. 1 Aufenthaltsgesetz v znení uverejnenom 25. februára 2008 (BGBl. 2008 I, s. 162) stanovuje:

„V zmysle [Ženevského dohovoru] cudzinec nemôže byť vrátený na hranicu štátu, v ktorom je ohrozený jeho život alebo sloboda z rasových, náboženských alebo národnostných dôvodov alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine či zastávania určitých politických názorov. ...“

⁴² § 73 ods. 1 prvá veta AsylVfG stanovuje, že „právo na azyl a postavenie utečenca sa okamžite zrušujú, ak už nie sú splnené podmienky požadované na ich priznanie“.

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

Vec C-57/09

- ⁴³ Koncom roku 2002 prišiel B, narodený v roku 1975, do Nemecka, kde požiadal o azyl a ochranu ako utečenec a subsidiárne o vydanie zákazu jeho vyhostenia do Turecka.
- ⁴⁴ Na podporu svojej žiadosti predovšetkým uviedol, že ešte ako študent v Turecku sympatizoval s Dev Sol (teraz DHKP/C) a od konca roka 1993 do začiatku roka 1995 podporoval ozbrojený partizánsky spôsob boja v horách.
- ⁴⁵ Po jeho zatknutí vo februári 1995 bol značne fyzicky týraný a mučením donútený k výpovedi.
- ⁴⁶ V decembri 1995 bol odsúdený na doživotie.
- ⁴⁷ V roku 2001 bol počas svojho pobytu vo väzbe opätovne odsúdený na doživotie po tom, čo vzal na seba zabitie spoluväzňa podozrivého z výzvednej činnosti.

- 48 V decembri 2002 bol pre svoj zdravotný stav podmiennečne prepustený z väzenia na šesť mesiacov, čo využil na opustenie Turecka a príchod do Nemecka.
- 49 Rozhodnutím zo 14. septembra 2004 Bundesamt zamietol žiadosť o azyl B ako nedôvodnú a konštatoval, že nie sú splnené podmienky § 51 ods. 1 Ausländergesetz. Tento orgán sa domnieval, že vzhľadom na to, že pán B spáchal vážne nepolitické trestné činy, spĺňa podmienky na druhý dôvod vylúčenia uvedený v § 51 ods. 3 druhej vete Ausländergesetz (zmenený na § 60 ods. 8 druhá veta Aufenthaltsgesetz, teraz § 3 ods. 2 bod 2 AsylVfG).
- 50 V tom istom rozhodnutí Bundesamt tiež konštatoval, že v platnom právnom poriadku neexistuje nijaká prekážka vyhostenia B do Turecka a pohrozil žalobcovi vyhodením do tejto krajiny.
- 51 Rozsudkom z 13. júna 2006 Verwaltungsgericht Gelsenkirchen (Správny súd Gelsenkirchen) zrušil rozhodnutie Bundesamtu a uložil mu povinnosť priznať žalobcovi právo na azyl a rozhodnúť, že sú splnené podmienky pre zákaz jeho vyhostenia do Turecka.
- 52 Rozsudkom z 27. marca 2007 Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Vyšší správny súd spolkovej krajiny Severné Porýnie-Vestfálsko) zamietol odvolanie Bundesamtu proti uvedenému rozsudku, pričom v odôvodnení uviedol, že B treba udeliť právo na azyl podľa článku 16a Grundgesetz, ako aj mu priznať postavenie utečenca.

- 53 Tento súd sa predovšetkým domnieval, že dôvod vylúčenia uvedený Bundesamtom sa má chápať v tom zmysle, že neslúži iba na sankcionovanie vážneho nepolitického trestného činu spáchaného v minulosti, ale aj na odvrátenie nebezpečenstva, ktoré pre hostiteľský členský štát môže predstavovať žiadateľ, a že uplatnenie tohto dôvodu si vyžaduje celkové posúdenie konkrétneho prípadu v súlade so zásadou proporcionality.
- 54 Proti tomuto rozsudku podal Bundesamt opravný prostriedok „Revision“ na Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd), pričom poukazoval na uplatnenie druhého a tretieho dôvodu vylúčenia uvedených v § 60 ods. 8 druhej vete Aufenthaltsgesetz (neskôr § 3 ods. 2 body 2 a 3 AsylVfG) a tvrdil, že na rozdiel od tvrdenia prijatého odvolacím súdom tieto dva dôvody vylúčenia neobsahujú hroziace nebezpečenstvo pre bezpečnosť Spolkovej republiky Nemecko, ani posúdenie proporcionality v konkrétnom prípade.
- 55 Podľa Bundesamtu sú navyše dôvody vylúčenia podľa článku 12 ods. 2 smernice súčasťou zásad, od ktorých sa členské štáty v zmysle jej článku 3 nemôžu odchyliť.

Vec C-101/09

- 56 D narodený v roku 1968 sa od mája 2001 zdržiava v Nemecku, kde 11. mája 2001 požiadal o udelenie azylu.

- 57 Na podporu svojej žiadosti predovšetkým uviedol, že v roku 1990 utiekol v horách, aby sa pripojil k PKK. Bojoval v partizánskom boji a dosiahol funkciu vysokého predstaviteľa PKK. Koncom roka 1998 ho PKK poslala na sever Iraku.
- 58 Z dôvodu sporu politickej povahy s vedením PKK opustil v máji 2000 túto organizáciu a odvtedy sa mu vyhrážajú. Ešte približne rok ostal na severe Iraku, ale nebol tam v bezpečí.
- 59 Bundesamt mu v máji 2001 udelil azyl a priznal mu postavenia utečenca podľa vtedy platného vnútroštátneho práva.
- 60 Keď nadobudol účinnosť Terrorismusbekämpfungsgesetz, Bundesamt začal konať o zrušení práva na azyl a rozhodnutím zo 6. mája 2004 zrušil podľa § 73 ods. 1 AsylVfG rozhodnutie o udelení azylu a priznaní postavenia utečenca, ktorých bol D držiteľom. Bundesamt usúdil, že vo vzťahu k D existovalo dôvodné podozrenie, že sa dopustil vážneho nepochitického trestného činu mimo územia Nemecka predtým, ako naň vstúpil ako utečenec, a je vinný za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie spojených národov.
- 61 Rozsudkom z 29. novembra 2005 Verwaltungsgericht Gelsenkirchen zrušil toto rozhodnutie o zrušení.
- 62 Odvolanie, ktoré podal Bundesamt, zamietol Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen rozsudkom z 27. marca 2007. Na podobnom základe ako tom, ktorý bol uvedený v rozsudku z toho istého dňa vo veci týkajúcej sa B, tento súd uviedol, že aj v prípade D sa dôvody vylúčenia uvedené vo vnútroštátnej právnej úprave neuplatnia.

- 63 Bundesamt podal proti tomuto rozsudku opravný prostriedok „Revision“, pričom v podstate uviedol rovnaké dôvody, ako tie, ktoré boli uvedené na podporu odvolania podaného v rámci veci týkajúcej sa B.

Prejudiciálne otázky a konanie pred Súdnym dvorom

- 64 Vnútroštátny súd uvádza, že podľa záverov odvolacieho súdu, ktorými je viazaný, žalovaní vo veci samej nebudú v prípade návratu do svojej krajiny pôvodu dostatočne chránení pred opätovným prenasledovaním. Vyvodzuje z toho teda, že v oboch prípadoch sú splnené podmienky na to, aby boli považovaní za utečencov. Dotknutým osobám však nemôže byť priznané postavenia utečenca, ak sa na ne vzťahuje niektorý z dôvodov vylúčenia podľa článku 12 ods. 2 smernice.
- 65 Vnútroštátny súd spresňuje, že ak sa uplatní niektorý z týchto dôvodov vylúčenia, žalovaní vo veci samej sa dôvodne môžu domáhať udelenia azylu podľa článku 16a Grundgesetz, ktorý toto právo neodopiera nijakej kategórii osôb.
- 66 Napokon uvádza, že ani vylúčenie podľa článku 12 smernice, ani konštatovanie prípadnej nezlučiteľnosti medzi článkom 16a Grundgesetz a smernicou nevyhnutne nevedie vo vzťahu k žalovaným vo veci samej k strate práva na pobyt v Nemecku.
- 67 Za týchto okolností Bundesverwaltungsgericht rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru v každom z konaní vo veci samej týchto päť prejudiciálnych otázok,

pričom prvá a piata otázka znejú mierne odlišne s ohľadom na odlišné skutkové okolnosti každej veci:

„1. Ide o vážny nepolitický trestný čin alebo čin, ktorý je v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov v zmysle článku 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice ..., ak[:]

[—] žiadateľ bol členom organizácie, ktorá je uvedená v zozname osôb, skupín a subjektov tvoriacom prílohu k spoločnej pozícii [2001/931] a ktorá používa teroristické metódy, a žiadateľ aktívne podporoval ozbrojený boj tejto organizácie [(vec C-57/09)]?

[—] cudzí štátny príslušník bol dlhoročne ako bojovník a predstaviteľ – prechodne aj ako člen riadiaceho orgánu – organizácie (PKK), ktorá vo svojom ozbrojenom boji proti štátu (Turecku) opakovane používala teroristické metódy a ktorá je uvedená v zozname osôb, skupín a subjektov tvoriacom prílohu k spoločnej pozícii [2001/931], a cudzí štátny príslušník tým aktívne vo významnej pozícii podporoval ozbrojený boj tejto organizácie [(vec C-101/09)]?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku vyžaduje sa pri vylúčení zo získania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) [alebo] c) smernice..., aby zo strany [dotknutej osoby] naďalej hrozilo nebezpečenstvo?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku vyžaduje sa pri vylúčení zo získania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) [alebo] c) smernice... posúdenie proporcionality vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu?

4. V prípade kladnej odpovede na tretiu otázku:

a) Treba pri posúdení proporcionality zohľadniť, že sa na [dotknutú osobu] vzťahuje ochrana pred vyhodením podľa článku 3 [EDLP] alebo podľa vnútroštátnych ustanovení?

b) Je vylúčenie neprimerané iba v osobitných výnimočných prípadoch?

5. Je v zmysle článku 3 smernice... zlučiteľné so smernicou, že[:]

[—] žiadateľ má nárok na udelenie azylu podľa vnútroštátneho ústavného práva, napriek existencii dôvodu vylúčenia podľa článku 12 ods. 2 smernice [(vec C-57/09)]?

[—] cudzí štátny príslušník má naďalej nárok na udelenie azylu podľa vnútroštátneho ústavného práva, napriek existencii dôvodu vylúčenia získania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 smernice a zrušenia postavenia utečenca podľa článku 14 ods. 3 [písm. a)] smernice[(vec C-101/09)]?“

⁶⁸ Uznesením predsedu Súdneho dvora zo 4. mája 2009 boli veci C-57/09 a C-101/09 spojené na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku.

O právomoci Súdneho dvora

- 69 V konaniach vo veci samej Bundesamt prijal sporné rozhodnutia na základe právnej úpravy uplatniteľnej pred nadobudnutím účinnosti smernice, to znamená pred 9. novembrom 2004.
- 70 Na uvedené rozhodnutia, ktoré viedli k predloženiu týchto prejudiciálnych otázok, sa teda nevzťahuje *ratione temporis* pôsobnosť smernice.
- 71 Je však potrebné pripomenúť, že ak sa otázky položené vnútroštátnym súdom týkajú výkladu ustanovenia práva Spoločenstva, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť. Z ustanovení článkov 68 ES a 234 ES ani z predmetu konania zavedeného týmto druhým uvedeným článkom predovšetkým nevyplýva, že by autori Zmluvy o ES mali v úmysle vylúčiť z právomoci Súdneho dvora návrhy na začatie prejudiciálneho konania týkajúce sa určitej smernice v osobitnom prípade, keď vnútroštátne právo členského štátu odkazuje na obsah ustanovení medzinárodného dohovoru, ktoré boli prebraté touto smernicou, na účely určenia ustanovení použiteľných na čisto vnútornú situáciu v tomto členskom štáte. V takom prípade existuje nepochybný záujem Únie na tom, aby sa ustanovenia tohto medzinárodného dohovoru prevzaté do vnútroštátneho práva a práva Únie vykladali jednotne bez ohľadu na okolnosti, za ktorých sa majú aplikovať, aby sa do budúcnosti predišlo výkladovým odchýlkam (pozri analogicky rozsudok z 2. marca 2010, Salahadin Abdulla a i., C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, Zb. s. I-1493, bod 48).
- 72 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že v prejednávanej veci Terrorismusbekämpfungsgesetz zaviedol do vnútroštátneho práva dôvody vylúčenia z postavenia utečenca, ktoré v podstate zodpovedajú dôvodom uvedeným v článku 1 oddiele F Ženevského dohovoru. Vzhľadom na to, že dôvody vylúčenia uvedené v článku 12 ods. 2 smernice tiež v podstate zodpovedajú tým, ktoré sú uvedené v článku 1 oddielu F, Bundesamt

v dvoch rozhodnutiach, o ktoré ide vo veci samej a ktoré boli prijaté pred nadobudnutím účinnosti smernice, preskúmal a uplatnil dôvody vylúčenia, ktoré v podstate zodpovedajú dôvodom neskôr uvedeným v smernici.

73 Okrem toho, pokiaľ ide o rozhodnutie Bundesamtu zrušiť rozhodnutie, ktorým bolo D priznané postavenie utečenca, treba uviesť, že článok 14 ods. 3 písm. a) smernice stanovuje príslušným orgánom členského štátu povinnosť zrušiť postavenia utečenca každému jednotlivcovi, ak po tom, ako mu bolo priznané, dané orgány preukázali že „nemal mať... alebo je vylúčený“ z postavenia utečenca podľa článku 12 smernice.

74 Na rozdiel od prípadu zrušenia postavenia utečenca podľa článku 14 ods. 1 smernice na zrušenie podľa odseku 3 písm. a) tohto článku sa nevzťahuje prechodný režim a nemôže byť obmedzené len na žiadosti podané či rozhodnutia prijaté po nadobudnutím účinnosti smernice. Toto zrušenie nemá ani fakultatívny charakter, ako majú dôvody zrušenia uvedené v odseku 4 toho istého článku.

75 Vzhľadom na tieto okolnosti je potrebné na položené otázky odpovedať.

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné pripomienky

- ⁷⁶ Smernica bola prijatá najmä na základe článku 63 prvého odseku bodu 1 písm. c) ES, ktorý Radu poveril prijatím opatrení v oblasti azylu v súlade so Ženevským dohovorom a inými príslušnými zmluvami v oblasti minimálnych pravidiel týkajúcich sa podmienok, ktoré musia splniť štátni príslušníci tretích krajín, aby im bolo priznané postavenie utečenca.
- ⁷⁷ Z odôvodnení č. 3, 16 a 17 smernice vyplýva, že Ženevský dohovor predstavuje základný kameň medzinárodného právneho režimu ochrany utečencov a že ustanovenia smernice, ktoré sa týkajú podmienok priznania postavenia utečenca, ako aj obsahu tohto postavenia, boli prijaté s cieľom pomôcť príslušným orgánom členských štátov pri uplatňovaní tohto dohovoru, opierajúc sa o spoločné pojmy a kritériá (rozsudky *Salahadin Abdulla a i.*, už citovaný, bod 52, a zo 17. júna 2010, C-31/09, *Bolbol*, Zb. s. I-5539, bod 37).
- ⁷⁸ Ustanovenia smernice je preto potrebné vykladať s ohľadom na jej celkovú štruktúru a cieľ pri súčasnom rešpektovaní Ženevského dohovoru a iných relevantných zmlúv, na ktoré odkazuje článok 63 prvý odsek bod 1 ES, teraz článok 78 ods. 1 ZFEÚ. Ako vyplýva z odôvodnenia č. 10 smernice, tento výklad musí rešpektovať základné práva,

ako aj zásady uznané najmä Chartou základných práv (rozsudky Salahadin Abdulla a i., už citovaný, body 53 a 54, ako aj Bolbol, už citovaný, bod 38).

O prvej otázke

79 Svojou prvou otázkou v každej z vecí sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či ide o „vážny nepolitický trestný čin“ alebo „činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov“ v zmysle článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice, ak dotknutá osoba patrila k organizácii uvedenej v zozname tvoriacom prílohu spoločnej pozície 2001/931 z dôvodu svojho zapojenia sa do teroristických činov a táto osoba aktívne podporovala ozbrojený boj tejto organizácie, prípadne v nej mala významnú pozíciu.

80 Aby bolo možné odpovedať na túto otázku, ktorá sa snaží zistiť, v akej miere sa na príslušnosť osoby k organizácii, ktorá je uvedená v danom zozname, môže vzťahovať článok 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice, treba najskôr preskúmať, či činy spáchané takou organizáciou môžu patriť, ako predpokladá vnútroštátny súd, do kategórie vážnych trestných činov a iných konaní, ktoré sú uvedené v písmenách b) a c).

81 V prvom rade treba uviesť, že teroristické činy, ktoré sa vyznačujú násilím voči civilnému obyvateľstvu, hoci sú spáchané s údajne politickým cieľom, sa musia považovať za vážne nepolitické trestné činy v zmysle uvedeného písmena b).

- 82 Po druhé, čo sa týka činov, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov uvedenými v písmene c) článku 12 ods. 2 smernice, odôvodnenie č. 22 danej smernice stanovuje, že tieto ciele a zásady sú uvedené v preambule a v článkoch 1 a 2 Charty Organizácie Spojených národov, a sú spresnené okrem iného v rezolúciách Organizácie Spojených národov týkajúcich sa „opatrení na boj proti terorizmu“.
- 83 Medzi týmito aktmi sa nachádzajú aj rezolúcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov 1373 (2001) a 1377 (2001), v ktorých je stanovené, že Bezpečnostná rada vychádza zo zásady, že činy medzinárodného terorizmu sú vo všeobecnosti a bez ohľadu na účasť štátu v rozpore s cieľmi a zásadami Spojených národov.
- 84 Z toho vyplýva, ako vo svojich písomných pripomienkach tvrdili všetky vlády, ktoré Súdnemu dvoru také pripomienky predložili, ako aj Európska komisia, že príslušné orgány členských štátov môžu uplatniť článok 12 ods. 2 písm. c) smernice aj na osobu, ktorá bola v rámci svojej príslušnosti k organizácii uvedenej v zozname tvoriacom prílohu spoločnej pozície 2001/931 zapojená do teroristických činov medzinárodného rozsahu.
- 85 Kládie sa teda otázka, v akom rozsahu príslušnosť k takej organizácii predpokladá, že na dotknutú osobu sa vzťahuje článok 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice, ak táto osoba aktívne podporovala ozbrojený boj uvedenej organizácie, prípadne v nej mala významnú pozíciu.
- 86 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice, ako aj článok 1 oddiel F písm. b) a c) Ženevského dohovoru umožňujú vylúčiť osobu z postavenia utečenca, len ak existujú „vážne dôvody“ domnievať sa, že sa dopustila „vážneho

nepolitického trestného činu“ mimo územia hostiteľského štátu predtým, ako v ňom bola prijatá za utečenca alebo „je vinn[á] za činy“, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov.

- 87 Zo znenia uvedených ustanovení smernice vyplýva, že príslušný orgán dotknutého členského štátu ich môže uplatniť až po tom, ako v každom jednotlivom prípade vykoná posúdenie konkrétnych jemu známych skutočností, s cieľom určiť, či existujú vážne dôvody domnievať sa, že sa na činy spáchané dotknutou osobou, ktorá by ináč spĺňala kritériá na získanie postavenia utečenca, vzťahuje niektorý z týchto dvoch dôvodov vylúčenia.
- 88 V dôsledku toho, po prvé, hoci by činy, ktoré spáchala organizácia uvedená v zozname tvoriacom prílohu spoločnej pozície 2001/931, pretože sa zapojila do teroristických činov, sa mohli spájať s každým z dôvodov vylúčenia uvedených v písmenách b) a c) článku 12 ods. 2 smernice, len tá okolnosť, že dotknutá osoba patrila k takej organizácii, nemôže mať automaticky za následok, že musí byť vylúčená z priznania postavenia utečenca podľa uvedených ustanovení.
- 89 Neexistuje totiž priamy vzťah medzi spoločnou pozíciou 2001/931 a smernicou, pokiaľ ide o sledované ciele, a nie je dôvodné, aby príslušný orgán, ktorý má v úmysle vylúčiť osobu z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 smernice, založil svoje rozhodnutie len na jej príslušnosti k organizácii uvedenej v zozname, ktorý bol prijatý mimo rámca zavedeného smernicou na dodržanie Ženevského dohovoru.
- 90 Uvedenie organizácie v zozname, akým je ten, ktorý tvorí prílohu spoločnej pozície 2001/931, však umožňuje stanoviť teroristickú povahu skupiny, ku ktorej dotknutá osoba patrila, čo je skutočnosť, ktorú musí príslušný orgán zohľadniť pri prvom

overovaní toho, či táto skupina spáchala činy podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice.

- 91 V tejto súvislosti treba poznamenať, že podmienky, za akých boli uvedené v danom zozname dve organizácie, ku ktorým patrili žalovaní vo veci samej, sa nemôžu porovnávať s individuálnym posúdením konkrétnych skutočností, ktoré sa musí vykonať pred akýmkoľvek rozhodnutím o vylúčení osoby z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice.
- 92 Po druhé, na rozdiel od tvrdenia Komisie, ani účasť na činnostiach teroristickej skupiny v zmysle článku 2 ods. 2 písm. b) rámcového rozhodnutia 2002/475 nemusí nevyhnutne a automaticky byť dôvodom vylúčenia stanoveného v článku 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice.
- 93 Nielenže toto rámcové rozhodnutie bolo na rozdiel od spoločnej pozície 2001/931 prijaté v inom kontexte, ako je ten, v ktorom bola prijatá uvedená smernica, t. j. predovšetkým v kontexte humanitárnych cieľov, ale ani úmyselný čin spočívajúci v podieľaní sa na činnostiach teroristickej skupiny stanovený v článku 2 ods. 2 písm. b) rámcového rozhodnutia, ktorý musí byť trestný podľa právnych poriadkov členských štátov, nemôže znamenať automatické uplatnenie dôvodov vylúčenia uvedených v článku 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice, podľa ktorých sa vyžaduje úplné preskúmanie všetkých okolností každého jednotlivého prípadu.
- 94 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že vylúčenie osoby, ktorá patrila k organizácii používajúcej teroristické metódy, z postavenia utečenca podlieha individuálnemu preskúmaniu konkrétnych skutočností umožňujúcich posúdiť, či existujú vážne dôvody domnievať sa, že táto osoba sa v rámci činností danej organizácie dopustila vážneho nepolitického trestného činu alebo je vinná za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov, alebo podnecovala k takému trestnému

činu alebo činom, alebo sa inak podieľala na ich páchaní v zmysle článku 12 ods. 3 smernice.

- 95 Na preukázanie existencie dôvodov vylúčenia uvedených v písmenách b) a c) článku 12 ods. 2 smernice je potrebné, aby bolo dotknutej osobe možné s prihliadnutím na štandard preukazovania požadovaný podľa uvedeného odseku 2 prisúdiť podiel na zodpovednosti za činy spáchané dotknutou organizáciou v období, keď bola jej členom.
- 96 Táto individuálna zodpovednosť musí byť posúdená tak s ohľadom na objektívne, ako aj subjektívne kritériá.
- 97 Na tieto účely musí príslušný orgán najmä preskúmať úlohu, ktorú dotknutá osoba skutočne zohrala pri plánovaní týchto činov, jej postavenie v rámci organizácie, stupeň vedomosti, ktorý mala, alebo mohla mať o tejto činnosti, prípadné donútenie, ktorému bola vystavená, alebo iné faktory, ktoré mohli ovplyvniť jej správanie.
- 98 Orgán, ktorý počas tohto preskúmania dospeje k záveru, že dotknutá osoba ako D, zastávala významnú pozíciu v organizácii používajúcej teroristické metódy, môže predpokladať, že táto osoba má individuálnu zodpovednosť za činy spáchané touto organizáciou počas príslušného obdobia, musí však zohľadniť všetky relevantné okolnosti pred prijatím rozhodnutia o vylúčení uvedenej osoby z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice.

99 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je na prvú otázku každého z prípadov potrebné odpovedať tak, že článok 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že:

- skutočnosť, že určitá osoba patrila k organizácii uvedenej v zozname tvoriacom prílohu spoločnej pozície 2001/931, pretože sa zapojila do teroristických činov a aktívne podporovala ozbrojený boj tejto organizácie, automaticky nepredstavuje vážny dôvod domnievať sa, že táto osoba spáchala „vážny nepolitický trestný čin“ alebo „činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov“,
- v tejto súvislosti zistenie, že existujú vážne dôvody domnievať sa, že osoba spáchala taký trestný čin alebo je vinná za také činy, podlieha preskúmaniu konkrétnych okolností v každom jednotlivom prípade, ktorého cieľom je určiť, či činy, ktorých sa dopustila dotknutá organizácia, spĺňajú podmienky stanovené v uvedených ustanoveniach a či individuálnu zodpovednosť za spáchanie týchto činov je možné s prihliadnutím na štandard preukazovania požadovaný podľa článku 12 ods. 2 prisúdiť dotknutej osobe.

O druhej otázke

100 Svojou druhou otázkou v každej z vecí sa vnútroštátny súd pýta, či vylúčenie z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice je podmienené tým, či zo strany dotknutej osoby naďalej hrozí nebezpečenstvo pre hostiteľský členský štát.

101 Na úvod treba zdôrazniť, že v štruktúre smernice sa naliehavé nebezpečenstvo, ktoré pre dotknutý členský štát prípadne predstavuje utečenec, nezohľadní v rámci

článku 12 ods. 2, ale v rámci jednak článku 14 ods. 4 písm. a), podľa ktorého tento členský štát môže zrušiť postavenie priznané utečencovi, ak existujú primerané dôvody ho považovať za nebezpečenstvo pre bezpečnosť, a jednak článku 21 ods. 2, ktorý stanovuje, že hostiteľský členský štát môže, ako to povoľuje aj článok 33 ods. 2 Ženevského dohovoru, vyhostiť utečenca, ak existujú primerané dôvody ho považovať za nebezpečenstvo pre bezpečnosť alebo spoločnosť tohto členského štátu.

- 102 Podľa článku 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice, ktoré sú obdobné ako článok 1 oddiel F písm. b) a c) Ženevského dohovoru, je príslušník tretej krajiny vylúčený z postavenia utečenca, ak existujú vážne dôvody domnievať sa, že sa „dopustil“ vážneho nepolitického trestného činu mimo územia štátu svojho azylu „predtým, ako v ňom bol prijatý za utečenca“ alebo „je vinný“ za činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov.
- 103 V súlade so znením ustanovení, v ktorých sú tieto dva dôvody vylúčenia uvedené, cieľom týchto dôvodov vylúčenia je potrestať činy spáchané v minulosti, ako to tvrdili vlády, ktoré predložili svoje pripomienky, a Komisia.
- 104 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že dotknuté dôvody vylúčenia boli zavedené s cieľom vylúčiť z postavenia utečenca osoby, ktoré sú považované za nehodné ochrany vyplývajúcej z tohto postavenia, a aby sa predišlo tomu, že priznanie tohto postavenia umožní páchateľom niektorých vážnych trestných činov zbaviť sa trestnoprávnej zodpovednosti. Nebolo by preto v súlade s týmto dvojitém cieľom podmieniť vylúčenie z priznania uvedeného postavenia existenciou naliehavého nebezpečenstva pre hostiteľský členský štát.
- 105 Za týchto podmienok treba na druhú položenú otázku odpovedať tak, že vylúčenie z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice nie je podmienené tým, či zo strany dotknutej osoby hrozí nebezpečenstvo pre hostiteľský členský štát.

O tretej otázke

- ¹⁰⁶ Svojou treťou otázkou v každej z vecí sa vnútroštátny súd pýta, či vylúčenie z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice je podmienené preskúmaním proporcionality s ohľadom na konkrétny prejednávaný prípad.
- ¹⁰⁷ V tejto súvislosti treba pripomenúť, že zo znenia uvedeného článku 12 ods. 2 vyplýva, že v prípade splnenia v ňom uvedených podmienok je dotknutá osoba „vylúčená“ zo získania postavenia utečenca, ako aj to, že v štruktúre smernice je podľa článku 2 písm. c) postavenie „utečenca“ výslovne podmienené tým, že na dotknutú osobu sa nevzťahuje pôsobnosť článku 12.
- ¹⁰⁸ Vylúčenie z postavenia utečenca pre niektorý z dôvodov uvedených v článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c), ako bolo uvedené v rámci odpovede na prvú otázku, závisí od vážnosti spáchaných činov, ktorá musí byť natoľko závažná, že dotknutá osoba sa nemôže legitímne domáhať ochrany spojenej s postavením utečenca v zmysle článku 2 písm. d) smernice.
- ¹⁰⁹ Ako tvrdí nemecká, francúzska, holandská vláda a vláda Spojeného kráľovstva, príslušný orgán, ktorý už v rámci svojho posúdenia vážnosti spáchaných činov a individuálnej zodpovednosti dotknutej osoby zohľadnil všetky okolnosti, ktoré charakterizovali tieto činy a situáciu danej osoby, nie je už povinný, ak dospeje k záveru, že sa má

uplatniť článok 12 ods. 2, vykonať preskúmanie proporcionality, ktoré by znamenalo nové posúdenie stupňa vážnosti spáchaných činov.

- 110 Treba zdôrazniť, že vylúčenie osoby z postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 smernice neznamená zaujatie stanoviska v odlišnej otázke, ktorou je, či táto osoba môže byť vyhostená do svojej krajiny pôvodu.
- 111 Na tretiu položenú otázku treba teda odpovedať tak, že vylúčenie z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice nie je podmienené posúdením proporcionality vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu.

O štvrtej otázke

- 112 Vzhľadom na odpoveď na tretiu otázku nie je potrebné odpovedať na štvrtú otázku položenú vnútroštátnym súdom v každej z prejednávaných vecí.

O piatej otázke

- 113 Svojou piatou otázkou v každej z týchto dvoch vecí sa vnútroštátny súd snaží v podstate zistiť, či je v súlade so smernicou v zmysle jej článku 3, keď členský štát udelí

azyl podľa svojho ústavného práva osobe, ktorá je vylúčená z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 smernice.

- 114 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že uvedený článok 3 umožňuje členským štátom prijať alebo ponechať v platnosti výhodnejšie ustanovenia pre určovanie predovšetkým toho, ktoré osoby spĺňajú podmienky priznania postavenia utečenca, ak sú tieto normy zlučiteľné so smernicou.
- 115 So zreteľom na cieľ dôvodov vylúčenia podľa smernice, ktorým je zachovávať dôveryhodnosť ňou zavedeného systému ochrany pri súčasnom rešpektovaní Ženevského dohovoru, výnimka uvedená v článku 3 smernice bráni tomu, aby členský štát prijal či ponechal v platnosti ustanovenia, podľa ktorých sa prizná smernicou upravené postavenie utečenca osobe, ktorej je také postavenie vylúčené podľa článku 12 ods. 2.
- 116 Treba však uviesť, že z článku 2 písm. g) *in fine* smernice vyplýva, že smernica nebráni tomu, aby osoba žiadala o ochranu v rámci „iného druhu ochrany“, ktorý nepatrí do jej pôsobnosti.
- 117 Na rozdiel od Ženevského dohovoru smernica vychádza zo zásady, že hostiteľské členské štáty môžu podľa svojho vnútroštátneho práva priznať vnútroštátnu ochranu, z ktorej vyplývajú práva umožňujúce osobám vylúčeným z postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 smernice zdržiavať sa na území dotknutého členského štátu.
- 118 Priznanie takého postavenia vnútroštátnej ochrany členským štátom aj z iných dôvodov ako pre potrebu medzinárodnej ochrany v zmysle článku 2 písm. a) smernice, t. j. na diskrečnom základe z naliehavých rodinných alebo humanitárnych dôvodov nepatrí, ako to spresňuje odôvodnenie č. 9 smernice, do jej pôsobnosti.
- 119 Tento iný druh ochrany, ktorý členské štáty môžu priznať, sa však nesmie zamieňať s postavením utečenca v zmysle smernice, ako to správne zdôraznila najmä Komisia.

- 120 Preto ak vnútroštátne predpisy, ktoré priznávajú právo azylu osobám vylúčeným z postavenia utečenca v zmysle smernice, umožňujú jasne odlišiť vnútroštátnu ochranu od ochrany priznanej podľa smernice, neporušujú systém zavedený touto smernicou.
- 121 Vzhľadom na tieto úvahy treba na piatu položenú otázku odpovedať, že článok 3 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že členské štáty môžu udeliť azyl podľa ich vnútroštátneho práva osobe, ktorá je vylúčená z postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 tejto smernice, pod podmienkou, že tento druh ochrany si nemožno mýliť s postavením utečenca v zmysle danej smernice.

O trovách

- 122 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. Článok 12 ods. 2 písm. b) a c) smernice Rady 2004/83/ES z 29. apríla 2004 o minimálnych ustanoveniach pre oprávnenie a postavenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva ako utečencov alebo osôb, ktoré inak potrebujú medzinárodnú ochranu, a obsah poskytovanej ochrany, sa má vykladať tak, že:

- skutočnosť, že určitá osoba patrila k organizácii uvedenej v zozname tvoriacom prílohu spoločnej pozície Rady 2001/931/SZBP z 27. decembra 2001 o uplatňovaní špecifických opatrení na boj s terorizmom, pretože sa zapojila do teroristických činov a aktívne podporovala ozbrojený boj tejto organizácie, automaticky nepredstavuje vážny dôvod domnievať sa, že táto osoba spáchala „vážny nepolitický trestný čin“ alebo „činy, ktoré sú v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov“,

- **zistenie v tej súvislosti, že existujú vážne dôvody domnievať sa, že osoba spáchala taký trestný čin alebo je vinná za také činy, podlieha preskúmaniu konkrétnych okolností v každom jednotlivom prípade, ktorého cieľom je určiť, či činy, ktorých sa dopustila dotknutá organizácia, spĺňajú podmienky stanovené v uvedených ustanoveniach a či individuálnu zodpovednosť za spáchanie týchto činov je možné s prihliadnutím na štandard preukazovania požadovaný podľa článku 12 ods. 2 prisúdiť dotknutej osobe.**

- 2. Vylúčenie z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice 2004/83 nie je podmienené tým, či zo strany dotknutej osoby hrozí nebezpečenstvo pre hostiteľský členský štát.**

- 3. Vylúčenie z priznania postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 písm. b) alebo c) smernice 2004/83 nie je podmienené posúdením proporcionality vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu.**

- 4. Článok 3 smernice 2004/83 sa má vykladať v tom zmysle, že členské štáty môžu udeliť azyl podľa ich vnútroštátneho práva osobe, ktorá je vylúčená z postavenia utečenca podľa článku 12 ods. 2 tejto smernice, pod podmienkou, že tento druh ochrany si nemožno mýliť s postavením utečenca v zmysle danej smernice.**

Podpisy